

STATISZTIKAI IGAZGATÓSÁG

**MIBŐL ÉLÜNK?
A 2020-AS HÁZTARTÁSI
VAGYONFELMÉRÉS
ELSŐ EREDMÉNYEINEK
BEMUTATÁSA**

2022

A három évente végrehajtott háztartási vagyonfelmérés adatai szerint a háztartások nettó vagyona 2017 és 2020 vége között jelentős mértékben növekedett. Miközben az infláció ebben az időszakban összesen 10 százalék körül alakult, a szektor nettó vagyona 42 százalékkal, az egy háztartásra jutó nettó vagyon 43 százalékkal lett nagyobb. A növekedés legnagyobb mértékben az ingatlanok értékében történt, de számottevően emelkedett a pénzügyi eszközök értéke is, miközben az adósság is növekedett.

A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz igazított adatai szerint a vagyonnövekedés 2017 és 2020 vége között minden háztartási csoportban jelentős volt, akár életkor vagy régió szerinti bontásban vizsgáljuk. Ezen belül a vagyonnövekedés nagyobb mértékű volt az átlagnál a Közép-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön, valamint a 75 év feletti és az 56-65 év közötti korosztályban. A vagyon nagyságát tekintve a 2., a 8. és a 9. decilisbe¹ tartozó háztartásoknál figyelhető meg a legnagyobb arányú növekedés. A háztartások alsó 50 százalékának részesedése a teljes nettó vagyonból növekedett, így 11 százalék körüli részesedést ért el.

A háztartások eszköz-összetételére vonatkozóan jellemző, hogy a reáleszközök lényegesen egyenletesebben oszlanak el a szektorban, mint a pénzügyi eszközök. A pénzügyi eszközök esetében a birtokolt részvények és részesedések, valamint a kötvények számottevő mértékben csak a vagyonos háztartásoknál jelennek meg, ahol a 8. és a 9. decilis részesedése növekedett a legnagyobb mértékben.

Az egy háztartásra jutó nettó vagyon nagysága (az átlagérték) 39 millió forint, a nettó vagyon medián² értéke 20 millió forint volt 2020 végén.

1. A „Miből élünk” háztartási vagyonfelmérés jellemzői

A háztartási szektor vagyonáról, jövedelméről és fogyasztásáról – a többi gazdasági szektorral együtt – a nemzeti számlák statisztika nyújt átfogó képet. A jövedelméről, a fogyasztásról és a reáleszközökről a nemzeti számlák nem pénzügyi számlái, a pénzügyi eszközökről és a tartozásokról a nemzeti számlák pénzügyi számlái adnak információkat. Ezek a nemzetgazdasági statisztikák azonban nem tájékoztatnak arról, hogy az érintett fő gazdasági mutatókat tekintve mekkora különbségek vannak a háztartások között, milyen ezeknek az értékeknek az eloszlása a háztartási szektorban különböző jellemzők (vagyon, jövedelem, életkor, iskolai végzettség, földrajzi régió, foglalkozás stb.) szerint. A háztartási szektor makroszintű mutatóinak eloszlását a háztartások csoportjai között közvetlen háztartási adatgyűjtés segítségével tárhatjuk fel, amelyben a gazdasági, pénzügyi adatok mellett a háztartások egyéb jellemzőit is felmérjük. A Magyar Nemzeti Bank ebből a célból indította el a „Miből élünk?” elnevezésű háztartási felmérést, amelyet 2014-et³ és 2017-et⁴ követően 2020 végén is megvalósított.

A "Miből élünk?" felvétel az Európai Központi Bank által koordinált háztartási vagyonfelmérés (Household Finance and Consumption Survey – HFCS) része. A felvétel célja, hogy az Európai Unió tagállamaiban összehasonlítható, részletes adatok álljanak rendelkezésre a háztartások vagyonáról, annak jellemzőiről, eloszlásáról, az ezeket befolyásoló jövedelmi, fogyasztási és egyéb körülményekről. A felmérés 2011-ben indult és 3 évente kerül végrehajtásra. Magyarországon a felmérést az MNB koordinálja, az adatfelvételt és az adatok feldolgozását a Központi Statisztikai Hivatal hajtja végre. Első alkalommal a HFCS 2014-es hullámában vettünk részt, így a 2017 és 2020 végén lezajlott újabb adatfelvételekkel már három időpontra vonatkozóan állnak rendelkezésre részletes adatok a háztartások gazdasági, pénzügyi helyzetére vonatkozóan. A különböző felmérési időpontokban érintett háztartások között nincs

¹ Decilis: tizedrészt jelent. A háztartásokat sorrendbe állítjuk valamely mutató (pl. nettó vagyon) alapján a legkisebb értékkel rendelkezőtől a legmagasabb értékkel rendelkezőig, majd a legkisebb értékkel rendelkező tizedrészt nevezzük 1. decilisnek, a következő tizedrészt másodiknak, és így tovább. Magyarországon 2020-ban valamivel kevesebb, mint 4 millió háztartás volt, így egy decilisbe majdnem 400 ezer háztartás került.

² A medián a középső érték, a valamilyen jellemző (itt nettó vagyon) szerint sorba rendezett csoport középső elemének értéke. A táblázatban az adott csoportban ugyanannyi háztartás rendelkezik a mediánnál nagyobb nettó vagyonnal, mint a mediánnál kisebbel.

³ A 2014-es magyarországi felmérés eredményeiről lásd: MNB (2017), Simon – Valentiny (2016), KSH (2017)

⁴ A 2017-es felmérés eredményeiről lásd: MNB (2019)

átfedés, de a kérdőívekben szereplő kérdések, illetve az adatfelvétel módszerei alapvetően ugyanazok voltak mind a három hullámban, így az eredmények összehasonlíthatók. A 2020-es magyarországi felmérés során a közel 4 millió hazai háztartás közül a kérdezőbiztosok 15 ezer kijelölt háztartást kerestek föl, és a felkeresett háztartások közül 6 ezer háztartás válaszolt önkéntes alapon a kérdésekre.

A 2020-as felmérésben részt vevő országok háztartásaira vonatkozó mikroadatokat a kutatók várhatóan 2023 közepétől érhetik el az Európai Központi Banknál.

2. A háztartások vagyonának összetevői

A háztartások vagyonának összetevőit a háztartások vagyommérlege mutatja. Ilyen vagyommérleg szerepel a makrostatisztikában (a nemzeti számlákban), de összeállítható a háztartási felmérés adataiból is (1. ábra).

1. ábra. A háztartások vagyommérlege

A háztartások eszközei reáleszközökből (nem pénzügyi eszközökből) és pénzügyi eszközökből állnak. Egy háztartás pénzügyi eszközei olyan követelések, amelyek valamely más gazdasági szereplő tartozásai is egyben. A reáleszközök pedig olyan vagyonelemek, amelyek nem képezik mások kötelezettségét. Ide tartoznak az ingatlanok, az önálló vállalkozások termelőeszközei (gépek, járművek, készletek, immateriális javak) és az értéktárgyak. A háztartások termelő tevékenységében szerepet nem játszó járműveket, tartós fogyasztási cikkeket a makrostatisztika fogyasztásként számolja el, így nem részei a vagyonnak, azonban a felmérés rákérdez a járművek értékére is. A reáleszközök és a pénzügyi eszközök együttesen alkotják a háztartások bruttó vagyonát (összes eszközét). A háztartások mérlegének kötelezettség oldalán szerepelnek a háztartások különféle tartozásai. A tartozások döntő részét a pénzügyi intézményektől felvett hitelek teszik ki, de a hitelek közé számítanak a munkáltatóktól és más háztartásoktól felvett hitelek is. Az egyéb tartozások az eredményszemléletű elszámolásból következő, elsősorban adójellegű vagy közüzemi tartozások.

A bruttó vagyon és a tartozások különbsége adja ki a nettó vagyont. A nettó vagyon egy háztartás vagy a háztartási szektor számára az egyik legfontosabb gazdasági mutató. Ezért az elemzéseinkben a legtöbb esetben a nettó

vagyonnak a háztartások részcsoportjai közötti megoszlását mutatjuk be. A nettó vagyonok összehasonlítása megmutatja, hogy a gazdasági javakat tekintve egy adott időpontban a háztartás vagy a háztartások egy csoportja mennyire tekinthető gazdagnak vagy szegénynek más háztartásokhoz képest az adott országban. A nettó vagyon lenyomata a múltbeli jövedelmi, befektetési, finanszírozási és átértékelődési folyamatoknak, és egyúttal meghatározza a háztartások jövőbeni döntéseit, lehetőségeit is.

Ugyanakkor a nettó vagyonnak, mint pénzügyi mutatónak vannak korlátai is abban a tekintetben, hogy mennyire jellemzi a háztartások gazdasági jólétét. E mutató mellett érdemes figyelembe venni a jelenlegi és a várható jövedelmet, illetve az állami szerepvállalást a lakáspiacon, az állami bérlakásokhoz való hozzáférés lehetőségét, az állami nyugdíjrendszerben szerzett jogosultságokat, a nyugdíjrendszer és a társadalombiztosítás más részeinek működési színvonalát. Az állam gazdasági szerepvállalásának országok közötti különbségeit különösen az adatok nemzetközi összehasonlítása esetén érdemes figyelembe venni.

3. A felmérés adatai a háztartások jellemzőiről

A háztartási felmérés kérdőíve a különféle eszközökre és kötelezettségekre vonatkozóan vizsgálja, hogy a háztartás rendelkezik-e a szóban forgó eszközzel vagy kötelezettséggel, és igen válasz esetén a pénzbeni értékre is rákérdez. A válaszok alapján megállapítható, hogy a háztartások meghatározott csoportjai milyen arányban rendelkeznek az egyes pénzügyi vagy nem pénzügyi eszközökkel vagy kötelezettségekkel, milyen arányban jellemzik őket bizonyos gazdasági tevékenységek (1. és 2. táblázat).

1. táblázat. A különféle eszközökkel és kötelezettségekkel rendelkező háztartások aránya a nettó vagyon szerint képzett decilisekben 2020-ban, százalékban

jellemzők	Decilisek nettó vagyon szerint										összesen
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
van lakása, háza	34	64	91	95	94	95	95	97	96	97	86
van több ingatlanja	3	5	6	8	12	12	15	23	39	63	19
van autója	37	37	49	49	58	64	69	74	82	85	60
van készpénze	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
van folyószámlája	80	82	80	81	86	89	92	95	96	99	88
van lekötött betétje	7	10	11	8	15	16	23	25	39	50	20
van állampapírja, kötvénye	1	2	3	2	2	5	7	9	22	39	9
adott kölcsönt magánszemélynek	4	5	1	3	3	3	3	3	6	9	4
van tőzsdei részvénye	0	1	1	0	0	1	1	2	3	12	2
van egyéb részesedése	2	0	0	1	3	5	7	17	22	42	10
van egyéni vállalkozása	5	4	5	2	6	8	12	16	16	14	9
van befektetési jegye	0	0	0	1	0	1	1	3	7	22	3
van életbiztosítása vagy nyugdíjpénztári tag	9	5	7	8	11	16	18	22	36	48	18
van ingatlanhitel	20	12	17	19	18	17	15	15	14	19	17
van egyéb hitele	34	22	21	18	19	16	14	18	20	18	20

Forrás: Miből élünk? 2020 – háztartási vagyonszerkezet

A felmérés adatai szerint 2020-ban a háztartások 86 százaléka rendelkezett lakóingatlannal. A lakástulajdon aránya igen magas, 90 százalék feletti az 3-10. decilisekben, és csak az 1. és 2. decilisben kevesebb az átlagnál. Több ingatlan tulajdonlása viszont csak a felső decilisekben jellemző. Gépkocsija a háztartások 60 százalékának van, az 1. és a 10. decilis különbsége itt kisebb, mint a lakóingatlanoknál. A pénzügyi eszközök esetében jelentős különbséget figyelhetünk meg az eszközök típusa szerint. Miközben készpénzzel minden háztartás rendelkezik, addig például tőzsdei részvénnyel csak a háztartások 2 százaléka, befektetési jeggyel a háztartások 3 százaléka. A különféle értékpapírok és a tulajdonosi részesedések (részvények, üzletrészek) esetében jelentős különbség tapasztalható a háztartások között, ezeknek az instrumentumoknak az előfordulása csak a felső decilisekben számottevő. A hiteltartozások esetében azt láthatjuk, hogy a legelső decilisben a legmagasabb az előfordulás aránya, hiszen a negatív

nettó vagyonnal rendelkező háztartások ide koncentrálnak, a többi csoportban az előfordulás kiegyensúlyozottnak mondható.

2. táblázat. Különböző jellemzőkkel rendelkező háztartások aránya a nettó vagyon szerint képzett decilisekben 2020-ban, százalékban

jellemzők	Decilisek nettó vagyon szerint										összesen
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
kap munkabért	61	64	61	56	58	57	65	65	73	73	63
kap osztalékot	1	0	1	2	3	5	8	17	23	42	10
van vállalkozói jövedelme	6	5	6	4	8	11	16	21	28	48	15
kap szociális juttatást	32	32	26	24	28	26	25	20	33	32	28
kap munkanélküli segélyt	5	10	5	4	3	3	2	4	4	3	4
kap állami nyugdíjat	41	42	49	54	54	51	49	48	36	38	46
kap magánnyugdíjat	1	2	2	2	1	3	1	3	2	4	2
vett járművet az elmúlt egy évben	5	5	6	4	3	8	8	11	11	13	7
költött tartós cikke az elmúlt egy évben	32	30	40	39	45	47	45	46	56	64	44
költött üdülésre, pihenésre az elmúlt egy évben	22	16	23	21	30	33	39	42	57	71	35
Budapesten él	17	14	6	5	8	15	25	27	32	45	19
vidéken él	83	86	94	95	92	85	75	73	68	55	81
egyszemélyes háztartás	47	39	37	42	38	37	29	25	19	16	33
kétszemélyes háztartás	38	43	36	39	38	41	45	42	47	47	41
kettőnél több személyes háztartás	15	18	27	19	25	23	26	33	34	37	26

Forrás: Miből élünk? 2020 – háztartási vagyonfelmérés

A háztartások jövedelmeit, bevételeit tekintve a leggyakoribb bevételi formák a munkabér, az állami nyugdíj és a szociális juttatások⁵. A háztartások 63 százaléka kap munkabért, 46 százaléka valamilyen állami nyugdíjat és 28 százaléka valamilyen szociális juttatást. Míg a munkabérek és a szociális juttatások előfordulását tekintve általában a felső és az alsó decilisek rendelkeznek az átlagot meghaladó vagy az átlag körüli aránnyal és a középső decilisek az átlagnál alacsonyabbal, addig az állami nyugdíjak tekintetében fordított a helyzet, tehát a középső decilisek részvételi aránya átlag feletti. Más jövedelmi formák előfordulása jóval alacsonyabb az eddig tárgyaltakhoz képest.

A fogyasztást tekintve megállapítható, hogy a járművek beszerzésének, a tartós fogyasztási cikkek vásárlásának és az üdülésre, pihenésre fordított kiadásoknak az előfordulása az alsó decilisekben átlag alatti, míg a felső decilisekben átlag feletti és a nettó vagyonnal együtt nő.

A felmérés adataiból azt is láthatjuk, hogy a háztartás lakóhelye, illetve mérete milyen összefüggésben van a vagyoni helyzetével. A fővárosi háztartások az összes háztartáshoz viszonyított részarányukhoz képest magasabb arányban szerepelnek a felső decilisekben, a vidéki háztartások pedig az alsó decilisekben. A háztartások mérete pozitív kapcsolatban áll a háztartások nettó vagyonával. Az egyszemélyes háztartások az összes háztartás 33 százalékát teszik ki, a felső decilisekben ennél kisebb az arányuk, a kétszemélyes háztartások viszonylag egyenletesen oszlanak el a tizedek között, a kettőnél több személyes háztartások pedig jellemzően a felső decilisekben felülreprezentáltak az átlagos előfordulásukhoz képest.

4. A felmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

Ha a háztartási felmérés adataiból a megfelelő súlyok segítségével kiszámoljuk a teljes háztartási szektor eszközeinek és kötelezettségeinek értékét és ezeket összehasonlítjuk a nemzeti számlák makroadataival, akkor azt látjuk, hogy a makroadatokat a felmérésből vett adatok eltérő mértékben fedik le a különböző eszköztípusok szerint. A 2020-as

⁵ Családi pótlék, gyed, gyes, segélyek, állami ösztöndíjak, stb.

felmérés lefedettsége a pénzügyi eszközök esetében valamivel magasabb, a kötelezettségek esetében valamivel alacsonyabb, mint a 2017-es felmérésé⁶.

A pénzügyi eszközök esetében a lefedettség összességében körülbelül 51 százalékos volt, ezen belül a készpénz lefedettsége a 10 százalékot sem érte el. Ennek az az oka, hogy a pénzügyekre vonatkozó kérdésekre, a kérdések érzékeny volta miatt, a háztartások jelentős része nem vagy csak részlegesen válaszol, illetve a felmérésnek csak részlegesen sikerült elérnie a nagy vagyonnal rendelkező háztartásokat. Ebből viszont az következik, hogy a felmérés adataiból számolt, a háztartások pénzügyi vagyonára és annak összetevőire vonatkozó adatok alulbecslik a tényleges értékeket. Ezen a problémán segít, ha a felmérés adatait a nemzeti számlák adataihoz illesztjük, és így próbáljuk pótolni a felmérésből hiányzó értékeket (3. táblázat).

3. táblázat. A 2020-as háztartási felmérésben és a nemzeti számlákban szereplő vagyon összehasonlítása

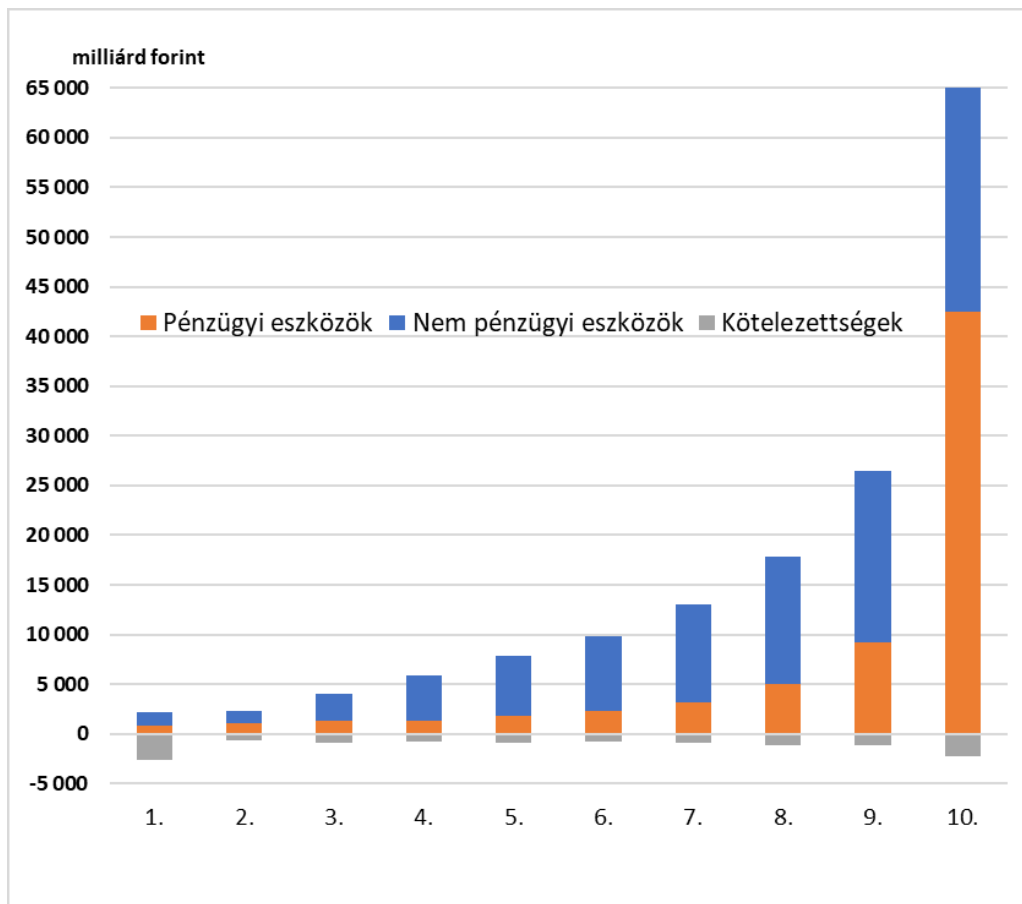
Megnevezés	Háztartási felmérés, 2020 (mrd Ft)	Nemzeti számlák, 2020 végi adat (mrd Ft)	Lefedettég (%)	Szorozószám	Illesztett vagyonmérleg, mrd Ft
a	b	c	d=b/c*100	e=c/b	f
Nem pénzügyi eszközök	98 271				98 271
Pénzügyi eszközök	34 752	68 158	51		68 472
Készpénz	488	5 992	8	12,29	5 992
Folyószámla	5 182	8 833	59	1,70	8 833
Lekötött betétek	2 605	3 453	75	1,33	3 453
Állampapír, egyéb kötvény	2 826	9 393	30	3,32	9 393
Hitelek vállalkozásoknak		2 290			2 290
Hitelek háztartásoknak	316				316
Tőzsdei részvények	917	1 163	79	1,27	1 163
Nem tőzsdei részesedések	17 553	22 425	78	1,28	22 425
Befektetési jegyek	1 492	4 547	33	3,05	4 547
Biztosítástechnikai tartalékok	3 372	4 949	68	1,47	4 949
Egyéb követelések		5 112			5 112
Kötelezettségek	6 105	11 789	52		12 102
Hitelek intézményektől	5 616	10 018	56	1,78	10 018
Hitelek háztartásoktól	190			1,67	316
Egyéb tartozások		1 768			1 768
Nettó vagyon	126 918				154 641

A nem pénzügyi eszközök esetében jelenleg elfogadjuk a háztartási felvétel teljeskörűsített értékét, mivel korábbi felmérések tapasztalatai szerint ez közel áll a nemzeti számlákban szereplő számhoz, és a 2020 végére vonatkozó nemzeti számlás adat csak 2022 végén jelenik meg. A pénzügyi eszközök és kötelezettségek esetében a nemzeti számlákhoz (pénzügyi számlákhoz) való illesztést instrumentumonként, szorozószámokkal végeztük, ahol a szorozószám a nemzeti számlás adat és a felmérés teljeskörűsített adatának a hányadosa. Amennyiben valamely instrumentum tekintetében csak az egyik forrásból állt rendelkezésre adat, akkor az illesztett háztartási mérlegben azt használtuk. A felmérésben nem szereplő egyéb követelések és az egyéb tartozások pénzügyi számlákban lévő állományát a háztartások összes jövedelme arányában osztottuk szét a háztartások között. A háztartások közötti hitelek (magánkölsönök) tekintetében a felmérésből származó eszköz oldali összesen adatot használtuk a kötelezettség oldalon is (ahhoz szoroztuk fel a kötelezettségeket), hogy összhangban legyenek a követelések és a tartozások.

⁶ A 2017-es felmérés lefedettségét lásd: MNB (2019) 6. oldal

A nemzeti számlákhoz illesztett vagyonmérleg és a felmérésből kinyerhető eloszlások felhasználásával összeállítható a magyarországi háztartási szektor vagyonának eloszlása a nettó vagyon alapján képzett decilisek szerint (2. ábra és 4. táblázat)

2. ábra. A háztartások nettó vagyonának összetétele a nettó vagyon szerint képzett decilisekben, 2020 végén, a nemzeti számlákhoz illesztett adatok alapján, milliárd forint

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

4. táblázat. A háztartások vagyonmérlege a nettó vagyon alapján képzett decilisek szerinti bontásban, 2020 végén, milliárd forint

	Decilisek a nettó vagyon szerint										Összesen
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
Nem pénzügyi eszközök	1 381	1 258	2 735	4 481	6 073	7 590	9 841	12 804	17 177	34 930	98 271
Pénzügyi eszközök	813	1 075	1 314	1 376	1 818	2 287	3 145	4 998	9 224	42 422	68 472
Készpénz és betétek	416	728	899	857	1 065	1 222	1 562	1 804	2 734	6 990	18 278
Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	2	14	24	27	33	97	203	502	1 621	6 870	9 393
Hitelek	5	0	0	4	10	29	45	130	234	1 832	2 290
Résztvények és részesedések	46	2	9	47	105	305	468	1 433	2 718	23 001	28 134
Biztosítástechnikai tartalékok	52	25	51	96	181	225	333	491	1 084	2 410	4 949
Egyéb követelések	282	296	327	338	396	400	506	615	787	1 165	5 112
Kötelezettségek	2 588	687	882	808	943	766	895	1 108	1 151	2 275	12 102
Hitelek	2 394	570	762	681	783	607	702	871	870	1 779	10 018
Egyéb tartozások	98	102	113	117	137	138	175	213	272	403	1 768
Nettó vagyon	-394	1 647	3 168	5 049	6 948	9 111	12 091	16 694	25 250	75 078	154 641

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

A legalsó, legkisebb nettó vagyonú háztartási decilis nettó vagyona negatív, mivel itt a tartozások összességében meghaladják az eszközök értékét. A háztartási szektor teljes nettó vagyonának körülbelül ötven százaléka a 10., legfelső decilis tulajdonában van. A 10. és a 9. decilis közötti vagyoni különbség lényegesen nagyobb, mint a 9. és az 1. tized

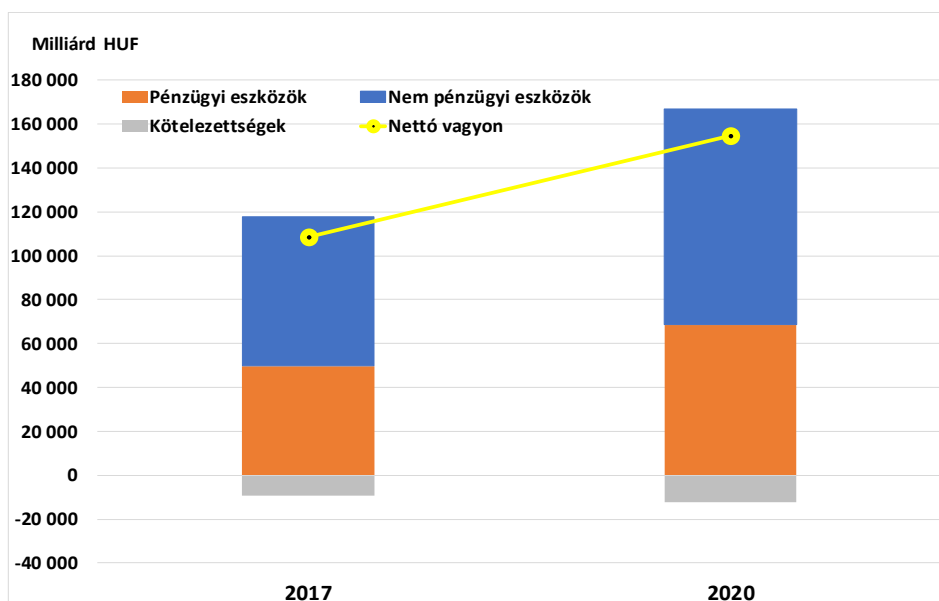
közötti. A 2. és a 9. decilisek között a nettó vagyon értékét alapvetően a nem pénzügyi eszközök értéke határozza meg, itt a lakóingatlan értéke a számottevő. A 10. decilisben a pénzügyi eszközök értékének van nagyobb hatása a nettó vagyonra, itt a pénzügyi eszközök értéke már jelentősen meghaladja a reáleszközök értékét.

A nem pénzügyi eszközök decilisek közötti eloszlása egyenletesebb, mint a nettó vagyon eloszlása. Az 1. táblázatban már láthattuk, hogy a lakóingatlanal rendelkezők aránya a legelső deciliseket leszámítva mindenhol nagyon magas. Azok a háztartások, amelyek nem rendelkeznek ingatlannal, döntő részben az 1. vagy a 2. decilisbe kerültek.

A pénzügyi eszközök értékének körülbelül 60 százaléka a legfelső háztartási decilis tulajdonában van. A legfelső decilis részaránya a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok értékében meghaladja a 70, a részvények, részesedések esetében a 80 százalékot. A kötelezettségek esetében a legelső decilis részaránya a legnagyobb, ide kerültek azok a háztartások, amelyeknek a tartozásai meghaladják az eszközeik értékét. A többi decilisben viszonylag egyenletes a tartozások eloszlása, a felső decilisben látható az átlagosnál nagyobb részarány. Közel 93 ezer háztartás nettó vagyona volt negatív 2020 végén a nemzeti számlákhoz illesztett adatok alapján.

5. Legfontosabb változások a háztartások nettó vagyonában 2017 és 2020 között

3. ábra. A háztartások nettó vagyona és annak összetevői 2017 és 2020 végén, milliárd forint

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

A makroszintű adatokhoz illesztett vagyonmérleg szerint a háztartások nettó vagyona dinamikusan növekedett 2017 és 2020 vége között (3. ábra). Miközben a három év alatt az infláció 9,7 százalék volt, a háztartások nettó vagyona összesen 42 százalékkal nőtt. A vagyonnövekedési ütem a reáleszközök esetében 44 százalék volt, a pénzügyi eszközök 38 százalékkal, a kötelezettségek 33 százalékkal növekedtek.

5. táblázat. Az eszközök és kötelezettségek értékének megoszlása a nettó vagyon alapján képzett kvintilisek⁷ szerint, 2014, 2017 és 2020 végén, százalék

	2020 vége						2017 vége						2014 vége					
	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen
Nem pénzügyi eszközök	3	7	14	23	53	100	3	7	12	21	57	100	4	7	13	22	54	100
Pénzügyi eszközök	3	4	6	12	75	100	3	4	5	9	79	100	4	5	6	10	75	100
Készpénz és betétek	6	10	13	18	53	100	4	8	12	19	58	100	7	10	13	18	53	100
Állampapír, egyéb kötvény	0	1	1	8	90	100	0	0	1	2	97	100	0	0	1	4	95	100
Hitelek	0	0	2	8	90	100	2	2	3	5	88	100	3	2	3	5	87	100
Részvények és részesedések	0	0	1	7	91	100	0	0	1	1	98	100	0	0	1	3	96	100
Biztosítástechnikai tartalékok	2	3	8	17	71	100	2	3	5	16	74	100	1	3	6	18	71	100
Egyéb követelések	11	13	16	22	38	100	13	15	16	21	35	100	12	13	16	18	40	100
Kötelezettségek	27	14	14	17	28	100	31	14	14	17	24	100	35	15	12	12	26	100
Hitelek	30	14	14	16	26	100	35	14	14	16	22	100	38	15	12	11	24	100
Egyéb tartozások	11	13	16	22	38	100	13	15	16	21	35	100	12	13	16	18	41	100
Nettó vagyon	1	5	10	19	65	100	0	5	9	16	70	100	0	5	10	18	68	100

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhöz illesztett adatai

Az eszközök és a kötelezettségek értékbeli eloszlását vizsgálva (5. táblázat) megállapítható, hogy a reáleszközök eloszlása jóval egyenletesebb, mint a pénzügyi eszközöké. A kötelezettségek eloszlása a reáleszközökénél is egyenletesebb. A felső ötöd részaránya a nettó vagyonból kis mértékben csökkent 2017 és 2020 között, egyes pénzügyi eszközök esetében (állampapírok, egyéb kötvények és részvények, részesedések) az értékbeli részesedés még így is eléri a 90 százalékot.

6. táblázat. Egy háztartásra jutó nettó vagyon eloszlása régiók szerint, 2020 és 2017 végén

Földrajzi régió	2020		2017		Nettó vagyon 2020/2017	
	Egy háztartásra jutó nettó vagyon átlag, millió Ft	medián, millió Ft	Egy háztartásra jutó nettó vagyon átlag, millió Ft	medián, millió Ft	átlag, %	medián, %
Közép-Magyarország	63,4	33,7	45,4	20,1	140	168
<i>ebből: Budapest</i>	73,5	37,9	52,6	21,3	140	178
Nyugat-Dunántúl	37,6	24,9	28,6	14,2	131	175
Közép-Dunántúl	34,3	19,7	19,3	11,4	177	173
Dél-Alföld	23,9	15,1	19,0	10,0	126	151
Dél-Dunántúl	23,9	15,9	18,6	9,0	128	177
Észak-Alföld	24,6	12,6	16,6	8,7	148	145
Észak-Magyarország	21,3	11,4	14,0	7,7	152	148
Magyarország, összesen	38,8	20,0	27,1	12,0	143	166

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhöz illesztett adatai

A földrajzi régiókat tekintve, 2020 végén az egy háztartásra eső nettó vagyon (6. táblázat) esetében az átlag és a medián értéke is Közép-Magyarországon a legmagasabb. A többi régióban az átlag elmarad az országos értékektől. 2017 és 2020 között az egy háztartásra eső nettó vagyon az átlag fölötti mértékben nőtt a Közép-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön.

⁷ Ötödreszt jelent, két decilist foglal magába. A könnyebb áttekinthetőség érdekében alkalmaztunk kvintiliseket a táblázatban a decilisek helyett.

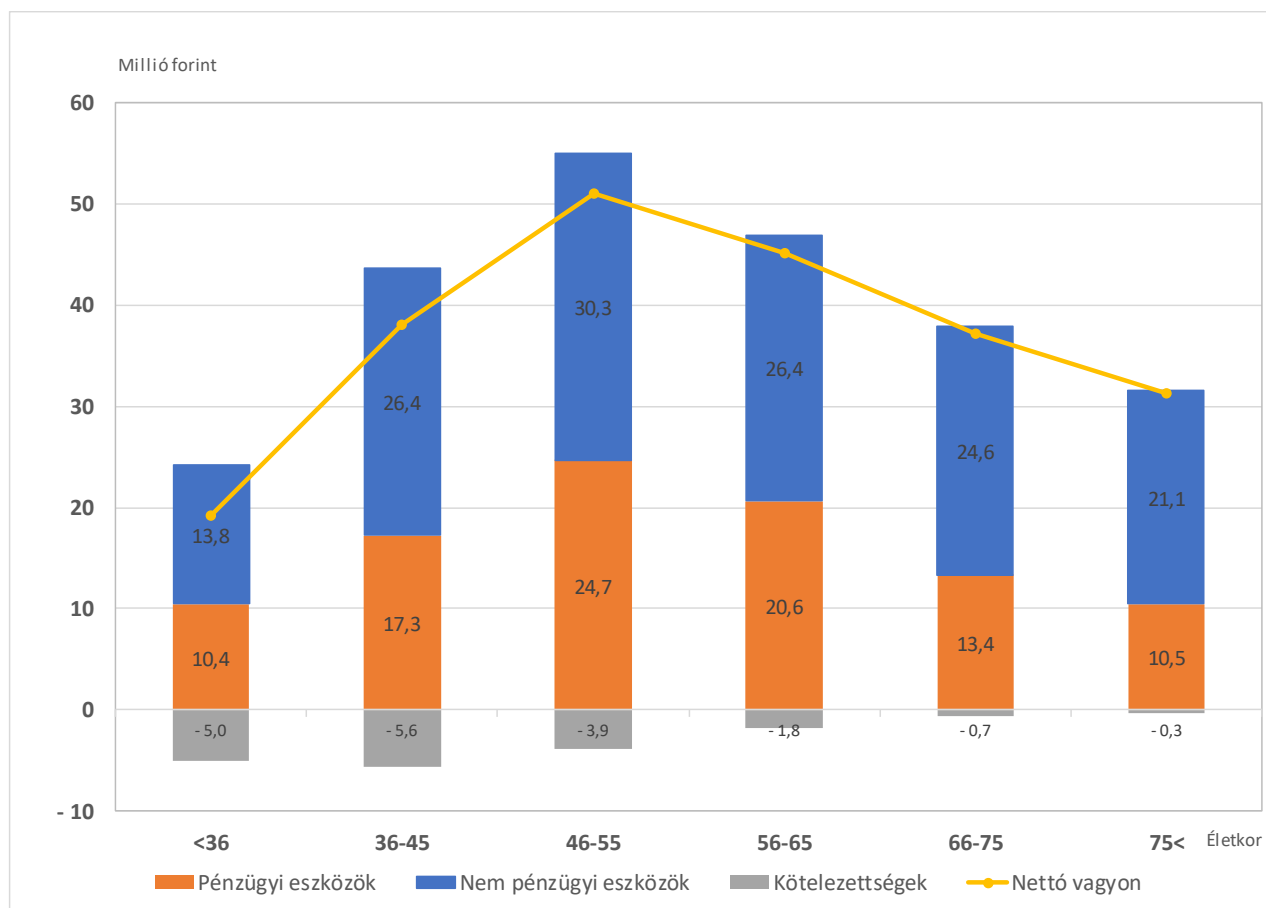
7. táblázat. Egy háztartásra jutó nettó vagyon eloszlása a főkereső életkora szerint 2020 és 2017 végén

A főkereső életkora, év	2020 végén egy háztartásra jutó nettó vagyon		2017 végén egy háztartásra jutó nettó vagyon		Nettó vagyon 2020/2017	
	átlag, millió Ft	medián, millió Ft	átlag, millió Ft	medián, millió Ft	átlag, %	medián, %
<36	19,2	9,0	16,2	5,8	118	155
36-45	38,0	20,4	31,8	11,3	120	180
46-55	51,1	26,5	35,6	16,3	144	162
56-65	45,2	23,6	28,5	14,2	158	166
66-75	37,3	20,0	27,4	13,9	136	144
75<	31,2	16,7	15,1	10,4	207	161
Összesen	38,8	20,0	27,1	12,0	143	166

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

Ha korcsoportok szerint vizsgáljuk az egy háztartásra jutó nettó vagyon alakulását (7. táblázat), akkor látható, hogy minden korcsoportban jelentősen emelkedett a nettó vagyon átlagának és mediánjának az értéke 2017 és 2020 között. Átlag feletti mértékű a vagyonnövekedés a 75 évnél idősebbeknél és az 56-65 év közötti korosztályban, a legkisebb ütemű vagyonnövekedés pedig a két legfiatalabb korosztályban figyelhető meg 2020 és 2017 között.

4. ábra. Az egy háztartásra jutó átlagos nettó vagyon és összetétele a főkereső⁸ életkora szerint 2020 végén, millió forint

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhoz illesztett adatai

⁸ A főkereső a háztartás tagjai közül a legmagasabb jövedelemmel rendelkező személy.

Az életkor szerinti eloszlást vizsgálva (4. ábra) látható, hogy a háztartások nettó vagyonából a 46-55 éves korcsoport rendelkezik a legnagyobb részaránnyal a táblázatban szereplő korcsoportok közül. Az egy háztartásra eső átlag és medián érték ugyanennél a korcsoportnál a legnagyobb. Mind az átlagos, mind a medián értéket tekintve a legfiatalabb korcsoportba tartozó háztartások alkotják a legkevésbé vagyonos csoportot. A legfiatalabb korcsoportban a legnagyobb az átlag és a medián aránya, ami arra utal, hogy ebben a csoportban legnagyobbak a háztartások közötti különbségek.

8. táblázat. A háztartások nettó vagyona és annak eloszlása 2020 és 2017 végén

Háztartások csoportjai a nettó vagyon szerint	2020 végén			2017 végén			Nettó vagyon 2020/2017 százalék
	Háztartás darab	Nettó vagyon milliárd forint	Részesedés a nettó vagyonból százalék	Háztartás darab	Nettó vagyon milliárd forint	Részesedés a nettó vagyonból százalék	
Felső 10%	398 258	75 078	48,5	400 422	61 258	56,4	123
Felső 50%	1 991 288	138 223	89,4	2 002 108	98 941	91,1	140
Alsó 50%	1 991 288	16 418	10,6	2 002 108	9 724	8,9	169
Háztartások összesen	3 982 576	154 641	100,0	4 004 215	108 665	100,0	142

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhöz illesztett adatai

A nemzeti számlákhöz illesztett adatok szerint (8. táblázat) háztartások alsó 50 százalékában (az alsó öt decilisben) a nettó vagyon növekedési üteme magasabb volt, mint a felső 50 százaléké, a nettó vagyonból való részesedése valamelyest nőtt, és megközelítette a 11 százalékot. A felső 10 százalék nettó vagyonának a növekedési üteme az átlag alatti volt. A 2020-as év sajátos időszak volt a felmérés szempontjából. Az eszközárak 2020. évi, a koronavírus járvánnyal kapcsolatos megtorpanása, illetve a válaszadó háztartások összetétele, a válaszadók helyzetértékelése egyaránt befolyásolhatta a vagyon eloszlásáról kialakult képet. Ezért a felmérés eredményei a korábbiaknál nagyobb bizonytalanságot hordoznak a jelentős vagyonnal rendelkező háztartások vagyoni helyzetének bemutatása terén.

9. táblázat. Egy háztartásra jutó nettó vagyon a nettó vagyon szerint képzett decilisekben, 2020, 2017 és 2014 végén, millió forint

Decilis	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Összesen
Átlag 2020	-1,0	4,1	7,9	12,7	17,4	22,9	30,3	41,9	63,5	188,6	38,8
Medián 2020	0,8	4,1	8,0	12,7	17,4	22,8	30,3	41,6	62,3	117,6	20,0
Decilis	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Összesen
Átlag 2017	-1,2	2,3	5,0	7,7	10,6	14,0	18,4	24,5	37,2	153,0	27,1
Medián 2017	0,4	2,2	5,0	7,7	10,6	14,1	18,3	24,4	36,5	80,7	12,0
Decilis	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Összesen
Átlag 2014	-2,1	1,6	3,5	5,5	7,5	10,0	13,4	18,6	28,0	97,1	18,3
Medián 2014	0,1	1,6	3,4	5,4	7,5	9,9	13,2	18,6	27,5	56,2	8,7

Forrás: A háztartási vagyonfelmérés nemzeti számlákhöz illesztett adatai

Az egy háztartásra jutó nettó vagyon értékét decilisenként vizsgálva (9. táblázat) látható, hogy 2020 végén az összes háztartásra vonatkozóan az átlagos érték 39 millió forint, míg a medián értéke 20 millió forint volt. Az átlag és a medián aránya a 10. decilisben a legnagyobb, mivel itt volt a legnagyobb különbség a háztartások között a nettó vagyon nagysága alapján.

2017 és 2020 között a háztartások nettó vagyona minden decilisben jelentős mértékben növekedett, akár az átlag, akár a medián értékeket vizsgáljuk. Az átlagot tekintve a legnagyobb mértékű növekedés a 2., a 8. és a 9. decilisben történt.

Felhasznált irodalom:

KSH (2017): Miből élünk? – A háztartások pénzügyei, 2017. január

MNB (2019): Miből élünk? A 2017-es háztartási vagyonszámítás első eredményeinek bemutatása

MNB (2017): A háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján, 2017

Simon Béla - Valentiny Ádám (2016): Miből élünk? Az első hazai háztartási vagyonszámítás bemutatása, Statisztikai Szemle, 2016. július